

VANHANKYLÄNNIEMI LUONTOPOLKU

Luontopolku yhteensä 4 km

Järvenpää

Suojeltava
mänty

Muisto-
merkki

4

Tuulimyllyntie

Stålhanentie

Annitädintie

10

9

8

7

6

5

2

3

1

11

Niemennokantie

16

12

15

13

14

1. Vanhankylän kartanon päärakennus
2. Vanha kartanopuisto
3. Tuusulanjärvi
4. Linturanta
5. Jalopuumetsikkö
6. Kallioketo
7. Kalliometsä
8. Muonamiesten talot
9. Lehtisekametsä
10. Niittyjä ja pientareita
11. Vähäjärvi
12. Pensaikkoluhta
13. Kalliojyrkänne ja maisemapuita
14. Niemen kärki
15. Tervaleppämetsikkö
16. Joutomaan yllätys

JÄRVENPÄÄ

1. Vanhankylän kartanon päärakennus

Vanhankylän kartanoon on enimmillään kuulunut noin 50 rakennusta sekä laaja puisto ja puutarha. Kartanon perusti Nils Stålhane vuonna 1640. Nykyisen päärakennuksen vanhin osa on 1700-luvun lopulta. Vanhoista rakennuksista on jäljellä 12.

Kartanon ympäristö tarjoaa lepakoille hyviä pesäkoloja ja päiväpiloja. Alueella on tavattu pohjanlepakkoja, pikkulepakkoja ja viikisiippoja.

2. Vanha kartanopuisto

Entisen terveyskeskuksen paikalla ovat olleet kartanon kasvihuoneet, taimilavat, vihannesmaa ja puutarha. Vanhojen tammien, saarnien, vaahteroiden ja tervaleppien varjossa viihtyvät ukkomansikan kasvustot sekä herukat, kanukat, kuusamat, ruusut ja angervot.

Rantalehto on ulottunut aiemmin rantaan saakka. Nurmikentän ja mesiangervoniityn välissä on rivi vanhoja arvokkaita tammia, joista monet ovat lahoja ja onttöjä. Tammien alla kasvaa vielä lehtokasveja, mustakonnanmarjaa ja vaahteran taimia.

3. Tuusulanjärvi

Rehevän Tuusulanjärven rannalla kukoistavat keskikesällä purppuranpunaiset rantakukat, keltaiset ranta-alpit ja valkoiset, tuoksuvat mesiangervot.

Tuusulanjärveä on kunnostettu 1970-luvulta alkaen. Kunnostustoimilla vähennetään ravinnekuormitusta, säilytetään järvi uimakelpoisena läpi vuoden ja säilytetään vahva petokalakanta. Kunnostusmenetelmiä ovat hapetus, rantojen ruoppaus ja vesikasvien niitto sekä hoitokalastus ja petokalaistutukset. Myös laskeutusaltaiden ja kosteikkojen rakentaminen, maatalouden ympäristötukitoimet sekä hulevesien käsittelyn tehostaminen palvelevat järven kunnostusta.

Järviveden laatu on parantunut ja sinileväkukinnot ovat vähentyneet selvästi. Tuusulanjärven ekologisen tilan on määrä olla hyvällä tasolla vuonna 2021.

4. Linturanta

Tuusulanjärven vanhalta rantatörmältä avautuu näkymä Tuusulanjärven länsirannan Natura-alueelle, jota on suojeltu arvokkaana lintuvedenä runsas puolitoista kilometriä. Rantaluhdan puustoa ovat hieskoivu, tervaleppä, harmaaleppä, raita ja muut pajut, tuomi ja paatsama. Ruohovartisia kasveja ovat mesiangervo, ranta-alpi, rentukka ja kurjenmiekkä sekä kastikat, sarat ja kortteet. Allikoissa kasvaa vehkaa ja raatetta.

Alueella pesii runsaasti eri lintulajeja ja se on tärkeä vesilintujen ja kahlaajien muutonaikainen levähdys- ja ruokailupaikka. Alueella voi nähdä harmaahaikaroita, silkkiuikkuja, taveja, haapanoita, heinäorsoria, lapasorsia ja tukkasotkia. Ruovikoissa voi kuulla ruokokerttusen raksutusta, rytikerttusen verkkaisempaa laulua, niittykirvisen yksitavuista ääntä tai keltävästäräkin heläytystä.

Kartanon entinen pelto Vanhankylänniemen ja Kaakkolan välissä on yksi Järvenpään vanhimmista. Järvenpään kaupungin omistamat peltomaat on vuokrattu viljelyyn.

5. Jalopuumetsikkö

Mäessä sijaitsevassa jalopuulehdossa on kuusten, koivujen ja mäntyjen muodostama järeää ylispuustoa. Alueella kasvaa myös vaahteroita, haapaa sekä runsaasti saarnen, tammen ja vaahteran taimia. Närhi, orava ja pähkinähakki kuljettavat ja varastoivat maahan tammerterhoja, joista varttuu uusi tammisukupolvi. Puuntaimet pitävät alueen jalopuustoisena, kun kuusi ei pääse valtaamaan alaa. Alueella on runsaasti lahoppua. Ruohovartisia kasvilajeja ovat mm. kielo, vuohenputki, nuokkuhelmikkä, rönsyleinikki, käenkaali, oravanmarja, metsäkurjenpolvi, metsäimarre, valkovuokko ja karhunputki.

6. Kallioketo

Kalliokedolla vuorottelevat niittymäiset laikut, ohuthumuksiset ketolaiikut ja sammalen tai jäkälän peittämät kalliopinnot. Kallioketo on monilajinen yhteisö, jossa on paljon erilaisia kasvupaikkoja. Mehittähti on kotiutunut täysin alueelle. Kukkivia kasveja on koko kesän. Keto houkuttelee runsaasti päiväperhosia. Ketoja voidaan suojella jatkuvasti laiduntamalla, niittämällä tai raivaamalla.

Kartanon entisen kylmäkellarin takana kasvaa luontaisesti syntynyt saarnikko. Saarni on hallanarka puu, joka tulee lehteen myöhään kesällä, tammeakin myöhemmin. Lehdet varisevat vihreinä ja melko varhain jo syyskuussa. Saarni vaatii ravinteista ja mielellään kalkkipitoista kasvupaikkaa. Saarnipuu on sitkeää ja helposti taivutettavaa puuainesta erilaisiin tarve-esineisiin.

7. Kalliometsä

Karut kalliometsiköt eroavat Vanhankylänniemen muuten rehevistä maisemista. Aluskasvillisuutta luonnehtivat kanerva, puolukka ja metsälauha.

8. Muonamiesten talot

Kalliomäellä sijaitsivat kartanon alustalaisten asunnot. Kolme 1800-luvulla rakennettua rakennusta on jäljellä. Ne ovat kunnostettuina veteraanijärjestöjen ja kalastusseuran käytössä.

9. Lehtisekametsä

Monilajinen ja –kerroksinen sekametsä on hyvä elinympäristö linnuille. Vanhetessaan tämä metsä muuttuu tikkojen paratiisiksi.

Seuraava kohde löytyy, kun kuljetaan Tuulimyllyntietä vähän matkaa vasemmalle.

10. Niittyjä ja pientareita

Pientareiden rikas kasvillisuus ilahduttaa silmää loppukeväästä pitkälle syksyyn. Polun vieressä kasvaa yksittäinen tammi. Polku poikkeaa entisellä kedolla kasvavien ikimäntyjen luo.

Vasemmalla on Vanhankylänniemen leirintäalue.

11. Vähäjärvi

Rehevä ranta maatuu nopeasti. Runsa kasvillisuus kerää rantamatalaan jatkuvasti uutta ainesta nopeammin kuin se ehtii maata. Rantaluhta ja pajupensaikko leviävät vähitellen järvelle päin. Reheväkasvuinen ranta tarjoaa suojan runsaslajiselle eläimistöille.

12. Pensaikkoluhta

Satakieli ja monet muut yölaulajat ovat kuultavissa rantaluhdan pajukoissa ja ruovikoissa.

13. Kalliojyrkäne ja maisemapuita

Niemessä kasvaa joukko komeita, hyvin iäkkäitä kilpikaarnaisia mäntyjä ja keloja. Lähistöllä on myös tervaleppiä ja iäkkäitä katajia.

Tuusulanjärvi sijaitsee ikivanhassa, pitkässä murtumalaaksossa. Kallioperän murtumat ovat syntyneet silloin kuin itse kalliokin. Murroslinja voi olla hyvin jylhäpiirteinen, tässä murroksessa jylhyiden tavoittaa Sarvikalliolla noin kahden kilometrin päässä järven länsirannalla. Uimarannalla voi pitää levähdystauon.

14. Niemen kärki

Rehevä ja kostea rantalehto saa tuomet, saarnet ja vaahterat huikkaan kasvuun. Mesiangervo valtaa tiheän pensaikon aukkojaikat.

Jääkausi hioi suuren osan kallioperästämme sileäksi ja vain jään kulkusuuntaan viettävät rinteet jäivät louhuisiksi. Rannoilla vesi on paljastanut silokallioita, joiden pinnan uurteet kertovat jään kulkusuunnan. Niemen kärjestä näkee kauas järvelle.

15. Tervaleppämetsikkö

Rantoja reunustavat kookkaat tervalepät. Tavallisesta harmaaleppästä sen erottaa uurteinen kaarna, suurempi koko ja kiiltävät, lovipäiset lehdet. Oksisto on runsashaarainen.

Vanhojen puiden suojissa kuhisee monipuolinen elämä. Pikkutikkakin löytää pesäkolon. Melojien majan takaa löytyy kukkaketo.

16. Joutomaan yllätys

Puretun huvilan pihapiirissä rehottaa puutarhakasvien ja rikkaruohojen kirjo koko komeudessaan. Maa puskee vadelmaa, nokkosta, marjapensaita, takiaisia, horsmia ja heiniä.